

דדי ראה ברחוב
ילד בוכה מאד מאד.

מדוע הילד הזה
בוכה?

תגש אליו ותשאל.

נדדי שאל

ולא קבל תשובה.

הילד רק בכה וכה.

בערב, כשדדי רחץ את פניו
במים

חשב על הילד הבוכה

אחר הצהרים.

וכשאכל ביצה ושטה חלב

שוב חשב וחשב

ולפני שנהרס

גם.

כשנסענו העירה לבקר את דוד אפרים,
ראינו המון חניות של נעלים,
וחשבת:

אם פתאום יחליטו הנעלים

לצאת מהזכוכית ולחפש להן רגלים,

יהיה פה שמח.

כשנסענו העירה לבקר את דוד אפרים,
ראינו חניות צעצועים בגבעתים.

שאלו אותי: "מה אתה רוצה?"

אמרתי: "אופנים."

אמרו לי: "בסדר,

בשנה הבאה."

כשנסענו העירה לבקר את דוד אפרים,
עברנו על יד איש עני עם חרים בגרביים.

היו לו פנים עצובות

והוא נשען על מקל.

אמא אמרה לי לא להסתפל,

אבל הסתכלתי.

כשנסענו העירה לבקר את דוד אפרים,
זה היה בחורף לפני שנתים,

ומאז קצת גדלתי וכבר יש לי אופנים.

כמעט שכחתי שפעם הייתי בן שלוש,

ורק האיש העני, עם החרים בגרביים,

לא יוצא לי מהראש.

ראיתי בטלויזיה ילד תופר כדורגל
במפעל

ומאז

כשאני רואה ילד מקפיץ או מכדרר
אני רואה את הילד תופר,

כשאני רואה ילד בועט או מוסר

אני רואה את הילד תופר,

כשאני רואה שוער מזנק ועוצר

אני רואה את הילד תופר,

גם כשאני בעצמי קופץ ונוגח

אני לא שוכח.

אתמול המאמן אמר:

"בשביל כדורגל צריך לעבד קשה

מאד ולהזיע."

אמרתי לו:

"כן, המאמן, ראיתי בטלויזיה.

אני יודע."

מתוך הכבש השישה עשר

כתב יהונתן גפן

אייר נית קליש

צילמה אלונה אינשטיין

הוצאת נושי 1978

מתוך הזנב השמן של

הנומה

כתב יהודה עמיחי

אייר יונתן גרשטיין

שוקן 1978

מתוך היס הוא בחינם

כתב שני גרשי

איירה מרוה מור-אילון

ידיעות אחרונות ספרי חמד

2017

חמלה

שלושת השירים עוסקים ברגע שבו מצוקת הזולת חודרת לתודעתו של ילד, מרחיבה את שדה הראייה הרגשי שלו ומעוררת בו חמלה.

יהודה עמיחי (1924-2000) מתאר בשירים את שגרת יומו של דָּדִי הפעוט ומספר על התנסות אישית שלו; דָּדִי רואה ברחוב ילד בוכה, ורוצה לדעת: "מִדּוּעַ הֵיִלֵּד הֵנָּה בּוֹכָה?". המבוגר שלצדו שמנחה אותו – "תִּגַּשׁ אֵלָיו וְתִשָּׂאֵל", ואגב כך מאותת לפעוט מה נכון לעשות ומעודד אותו להיות אנושי. דָּדִי לא קיבל תשובה על שאלתו, אבל היא לא הפסיקה להעסיק אותו וליוותה את מחשבותיו עד סופו של אותו יום ואולי גם הלאה. דָּדִי הקטן גילה את האמפתייה.

הדובר-הילד בשירו של **יהונתן גפן** (נולד ב-1947) הוא בן שלוש היוצא מן הסביבה המוכרת לו ומגלה את נפלאותיה של העיר הגדולה; "הַמּוֹן תְּנִיּוֹת שֶׁל נְעָלִים" ו"תְּנִיּוֹת צְעֻעִים בְּגִבְעָתִים"; אבל הוא רואה גם "אִישׁ עֲנִי עִם חָרִים בְּנֶרְבִּים" ויודע לפרש את ההבעה שעל פניו. שלא כמו המבוגר בשיר של עמיחי, המבוגרת כאן פועלת בניגוד למשמעויות הנקשרות במילה אֶמָּא וחומלת יותר על בנה מאשר על העני העצוב. אף שהיא מדגימה לילד התעלמות ואדישות – המפגש המקרי ברחוב נצרב בתודעתו. הדובר בשירו של **שני גרשי** (ולד ב-1976) כבר אינו פעוט, ותכנית טלוויזיה מפגישה אותו עם בן גילו החי במציאות אחרת שבה המילה **פְּדוּרְנָגֵל** נקשרת לילדות כעבדות. בעוד המבוגר בשיר עסוק במה שכאן ועכשיו, הילד של גרשי כבר רואה את התמונה הרחבה, מבין את העוולה ואת חוסר הצדק, ואולי גם חש תסכול נוכח קוצר הראייה של מי שאמור להנחות אותו.

ד"ר נירה לוי